

INNEHÅLL:

BESLUT "NATURRESERVAT LUGNET": 1990-02-19
REGISTERUPPGIFTER "NATURRESERVAT LUGNET"
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT LUGNET": 1990-02-19

LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN
Miljövårdsenheten

BESLUT: 1990-02-19
DNR: 2311-1855-89 (2080)

NATURRESERVATET LUGNET I FALU KOMMUN
(5 bilagor)

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Reservatets benämning: Lugnet
Kommun: Falun
Fastigheter: Se bilaga 1
Lägesbeskrivning: Topografisk karta 13F Falun SO,
koord X = 6723, Y = 1492
Gränser: Se bilaga 2:3
bilaga 3
Areal: Ca 790 ha
Naturvårdsförvaltare: Falu kommun

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Området har en storskaligt kuperad terräng. Det består av skogsmark med inslag av öppen jordbruksmark. Skogsmarken utgörs i de högre belägna delarna i norr huvudsakligen av hedtallskog. I sydsluttningen och runt jordbruksmarken är inslaget av lövskog påfallande.

Områdets topografiska förhållanden och den omväxlande vegetationen samverkar till att ge området en tilltalande landskapsbild.

ÄRENDET BEREDNING

Den 15 december 1980 (dnr 11.121.3953-73) beslutade länsstyrelsen om avsättande av Lugnet som naturreservat. Detta beslut överklagades.

Den 17 december 1981 avslog regeringen besvären. Regeringen förlängde emellertid den tid inom vilken sakägarna kan väcka talan mot staten för intrångsersättning eller inlösen av fastighet med anledning av överklagade beslutet till den 17 december 1986. Därefter har länsstyrelsen förlängt tiden till den 1 juli 1990.

Efter överläggningar mellan markägare, kommun och länsstyrelsen har föreskrifter och skötselplan reviderats. Naturvårdsverket har yttrat sig över förslaget, därefter har vissa justeringar skett.

OMRÅDETS BETYDELSE OCH BEHOV AV SKYDD OCH VÅRD SAMT ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET

Området är geovetenskapligt intressant genom bland annat de tydliga spåren av högsta kustlinjen. Det är naturskönt med det småskaliga jordbrukslandskapet. Det har också stor betydelse för friluftslivet. Det är en förutsättning för ett aktivt nyttjande av Riksskidstation-Lugnetanläggningen.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Det beskrivna området som avgränsas med streckad linje på bifogad karta (bilaga 2:3) bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet och eftersom området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv. Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) området som naturreservat. Länsstyrelsens beslut den 15 december 1980 (11.121-3953-73) upphör att gälla då det nu fattade beslutet vinner laga kraft.

Naturreservatets namn skall vara naturreservatet Lugnet.

ÄNDAMÅLET MED RESERVATET ÄR

- att bibehålla och vårda området som är en förutsättning för ett aktivt nyttjande av Riksskidstation-Lugnetanläggan,
- att bevara området som närströvområde för tätorten Falun
- att så långt möjligt bibehålla det småskaliga jordbrukslandskapet med brukningsformerna åker, äng och hage samt
- att informera om områdets naturvärden.

För området skall gälla de föreskrifterna enligt 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen, vilka anges nedan.

A. FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 8 § NATURVÅRDSLAGEN OM INSKRÄNKNING I MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES RÄTT ATT FÖRFOGA ÖVER FASTIGHET INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets, jordbrukets och friluftslivets behov,
- 2 uppställa husvagn eller annat fordon för förvaring,
- 3 bedriva täktverksamhet, annan än för husbehov, (se dispensabla föreskrifter punkt 18),
- 4 på kommunägd mark avverka skog, utföra skogsvårdande åtgärder eller bruka åker, ängs- och hagmark annan än i enlighet med upprättad skötselplan (skötselplanen bifogas beslutet),
- 5 utföra gallring eller slutavverkning av skog utan att tre månader före arbetets tilltänkta start anmäla arbetsföretaget till naturvårdsförvaltaren, undantag gäller vedhuggning för husbehov,
- 6 lämna avverkningsavfall i bäckar och markerade skidspår, motionsspår, ridspår eller stigar,
- 7 plantera skog på jordbruksmark (avser även energiskog),
- 8 uppföra byggnad som tillgodoser annat ändamål än friluftslivets behov, reservatets skötsel eller jord- och skogsbrukets behov vad avser ekonomibyggnader. I bilaga 2:3 avgränsade områden får kompletterande bostadshus med komplementbyggnad uppföras för att bibehålla kontinuiteten av fastighetens jord- och skogsbruk (se dispensabla föreskrifter punkt 11),
- 9 använda motordrivet fordon i markerade skidspår, motionsspår, ridspår eller stigar, undantag gäller för skötsel av mark eller anläggningar inom området samt
- 10 rida i markerade skidspår, motionsspår eller stigar.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- 11 uppföra eller ändra sådan byggnad som ej är förbjuden

- enligt punkt 8 ovan,
12 främja luftledning för permanent bruk,
13 anlägga väg eller bygga parkeringsplats för motorfordon,
14 anordna permanent campingplats,
15 tillfälligt upplåta mark för camping, undantag gäller
för tillfälligt upplåtande av åkermark efter skörd,
16 upplåta mark för framförande av motordrivna fordon annat
än för trafik till upplåten camping,
17 sätta permanent stängsel annat än för jordbrukets behov,
18 bedriva husbehovstakt,
19 anordna motortävling samt
20 avstänga skidspår inom Jungfrubergsområdet.

Dessa föreskrifter gäller inte inom nuvarande detaljplan-
lagda område i den mån de strider mot planbestämmelserna.

Yttrande skall inhämtas från naturreservatets samrådsgrupp
innan kommunala beslut fattas om att uppföra byggnad eller
utföra anordningar eller dylikt inom stadsplanlagt område.

**B. FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 9 § NATURVÅRDSLAGEN OM MARKÄGARES
OCH ANNAN SAKÄGARS SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG**

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken för-
pliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder
vidtas och underhålls för att tillgodose ändamålet med
reservatet, nämligen att

- 1 nya spår, leder och andra anordningar för det rörliga
friluftslivet såsom vindskydd och dylikt byggs mot att
ersättning för skada och intrång utgår. Mark får ej in-
språkats så att det uppkommer synnerligt men för fastig-
heten. I görigaste mån skall intrång i pågående markan-
vändning undvikas. I bilaga 2:3 till beslutet anges en
zon runt jordbrukscentrum. Inom denna zon är markägaren
ej skyldig att tåla nämnda intrång
- 2 befintliga spår och anordningar på privat mark, som an-
ges på bilaga B till skötselplanen, bibehålls och för
dessa gäller träffade avtal
- 3 naturvårdsförvaltaren efter det att avverkningsanmälan
skett utför stämplingar utan kostnad för markägaren
- 4 naturvårdsförvaltaren utför åtgärder i enlighet med
skötselplanen mot igenväxning av åker-, äng- och hag-
mark.

Dessa åtgärder får ej innebära skada för markägaren och
skall aviseras markägaren i god tid före utförandet.

- 5 utmärkning av och upplysning om reservatet utförs och
underhålls i enlighet med Statens naturvårdsverks anvis-
ningar.

**C. FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄN-
HETEN HAR ATT IAKTTAGA INOM RESERVATET**

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författ-
ningar skall förbud gälla att

- 1 göra åverkan på mark, träd och buskar eller på geolo-
giska naturföremål
- 2 använda motordrivna fordon annan än på upplåtna vägar,
undantag gäller för skötsel av mark eller anläggningar
samt för körning på snötäckt mark med snöskoter längs
markerad skoterled (se bilaga A i skötselplanen)
- 3 parkera motorfordon eller uppställa husvagn på annan än
härför anvisad plats
- 4 rida i markerade motionsspår, skidspår eller stigar
(förvaltaren ombesörjer att all skidspårsmarkering en-

dast är uppsatt under skidsäsong)
5 göra upp eld annat än på anvisade platser
6 medföra ej kopplad hund samt
7 beträda avlysta skidspår.

Dalregementet får såsom riskområde i samband med strids-skjutning inom det militära övningsområdet avspärra det på beslutskartan markerade området av fastigheten Hälla 1:1. Avspärrning får ej ske under lördagar och söndagar och ej under tiden januari-mars.

Ovannämnda föreskrifter innebär inget hinder för Dalregementet att i samband med marsch- och grupperingsövningar samt vid eldöverfall med lös ammunition använda ett på beslutskartan angivet område på omkring 100 meters bredd i anslutning till Björnmyravägen inom fastigheten Mjölmarbo 1:1 och Hälla 1:1. Dalregementet skall på lämpligt sätt genom skyltning upplysa allmänheten om förestående skjutning.

I samband med urlastning och gruppering av trupp för fortsatt förflyttning in på övningsfältet innebär bestämmelserna inget hinder för regementet att använda ett område i omedelbar anslutning till Mjölmarbovägen öster om Högboområdet inom fastigheten Högbo 1:1 och Germundstäkt 1:1. Inom detta område får skjutning inte äga rum.

D. BESTÄMMELSER JÄMLIKT 9 § NATURVÅRDSFÖRORDNINGEN OM NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Syftet med naturvårdsförvaltningen
Reservatet skall skötas så att goda förutsättningar skapas för det rörliga friluftslivet och tävlingsverksamheten och så att den tilltalande landskapsbilden bevaras.

Skötselplan

Reservatet skall skötas enligt härvid fogad skötselplan, som härmed fastställs. Undantagen från fastställelse är den ekonomiska redovisningen.

Reservatet skall utmärkas i enlighet med av Statens naturvårdsverks utfärdade anvisningar.

Naturvårdsförvaltare skall vara Falu kommun.

Samråd skall vid förvaltningen ske med en grupp bestående av en representant från förvaltaren, markägarna samt länsstyrelsen. Till gruppens möten kan adjungeras andra, beroende på frågornas art. Förvaltaren är sammankallande.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Lilly Hansson jämte ledamöterna Per Erik Aarnseth, Bertil Andersson, Börje Andersson, Karl Boo, Ann-Christin Dåderman, Lars-Ove Hagberg, Karl-Gustaf Holmén, Eva Kungsmark, Bengt Nylund, Olle Olsson, Margareta Rud, Lillemor Rudholm, Lennart Thorslund och Nicke Welin-Berger.

Mot beslutet reserverade sig Nicke Welin-Berger och Bengt Nylund vilka anser att de från reservatet undantagna bostadstomterna skall få den omfattning som kommunstyrelsen i Falun föreslagit i sitt yttrande den 12 december 1989.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Leif Svensson, överlantmätare Bengt Andersson, förste länsassessor Stig Holback, länsantikvarie Ulf Löfwall, länsarkitekt P Folke Nyholm, miljövårdsdirektör Stig-Åke Svenson och byrådirektör Hannes Mellquist, föredragande.

Detta beslut kan överklagas hos regering enligt blankett 2:1.

Lilly Hansson

Hannes Mellquist

Bilagor:

- 1 Sakägarförteckning
- 2:1-2:3 Beslutskartor
- 3 Registeruppgifter
- 4 Skötselplan
- 5 Hur man överklagar, blankett 2:1

LÄNSSTYRELSEN
KOPPARBERGS LÄN
Miljövårdsenheten

REGISTERUPPGIFTER

BILAGA 3

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET LUGNET

Namn:	Lugnet naturreservat
Kommun:	Falun
Socken:	Stora Kopparbergs
Läge:	2 km nordost om tätortens centrum
Kartblad:	Ekonomiska kartblad 13F 4i och 13F 5i
Gräns:	Den streckade linjen. Bilaga 2:3 till naturreservatsbeslutet
Fastigheter:	Se separat fastighetsförteckning. Bilaga 1 till reservatsbeslutet.
Naturvårdsförvaltare:	Falu kommun
Markägare:	Kommun, landstinget, kyrkan och privata
Areal:	Totalt 790 ha
Naturtyper:	Myr 10,2 ha, barrskog 681,2 ha, blandskog 45,4 ha, åkermark 10 ha och betesmark 43,4 ha
Landskapstyp:	Skogslandskap
Naturgeografisk region:	28b sydligt boreala kuperade områ-
(NU B 1977:34)	den
Skyddsmotiv:	Geomorfologisk, landskapsbild, fri-luftsliv
Skyddsföreskrifter:	Indispensabla A1-10
8 § NVL	Dispensabla A11-20
Tillträdesförbud:	C7 gäller avlysta skidspår
Skötselplan:	Bilaga 4 till beslutet om natur-reservat
Befintliga anlägg.: Se skötselplan	
Inventeringar:	Se skötselplan

NATURRESERVAT

SKÖTSELPLAN LUGNET

UPPRÄTTAD AV LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN
REVIDERAD AV MFL-GRUPPEN
FASTSTÄLLD AV LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN 1990-02-19

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ALLMÄN BESKRIVNING
FÖRSKRIFTER
NATURFÖRHÅLLANDEN
DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV NATURRESERVATET
FRILUFTSANORDNINGAR
DETALJBESKRIVNING AV MARKENS SKÖTSEL

BILAGOR:

A Friluftsanordningar
B Befintliga spår m m
C Dispositionsområde I och II
D Dispositionsområde III
E Ekonomisk plan

SKÖTSELPLAN FÖR LUGNETS NATURRESERVAT

ALLMÄN BESKRIVNING

Skötselplanen består av följande delar, en allmän del, en dispositions- och skötseldel samt en beräkning av kostnaderna för föreslagna åtgärder.

Den ursprungliga planen är upprättad under våren 1980 av en arbetsgrupp bestående av representanter från Falu kommun, skogsvårdsstyrelsen och länsstyrelsen. Planen är bland annat baserad på nedan angivna inventeringar inom området. Planen har under 1988 reviderats av en arbetsgrupp bestående av markägarnas representant, advokat Nils Larsson samt handläggare på Falu kommun och länsstyrelsen (MFL-gruppen).

INVENTERINGAR

Skogsbruksanläggning 1969, kompletterande inventeringar 1974 och 1980 samt upprättande av naturvårdsinriktad skogsbruksplan, utförda av skogsvårdsstyrelsen.

Naturinventering, P-O Johansson 1971.

Ornitologisk inventering 1976/77.

Förslag till anordningar inom naturreservatet, Falu kommun 1980.

Data

Avsatt år: 1980 rev 1989
Areal: ca 790 ha
Kommun: Falun
Läge: 2 km nordost om tätortens centrum.
Topografisk karta 13F Falun S0.
Ekonomisk karta 13F 4i och 5i.

Syfte

Naturreservatet är avsatt för

att bibehålla och vårda ett område som är en förutsättning för ett aktivt utnyttjande av Riksskidstadion-Lugnetanläggningen
att bevara området som närströvområde för tätorten Falun
att så långt möjligt bibehålla det småskaliga jordbrukslandskapet med brukningsformerna åker, äng och hage samt
att informera om området naturvärden.

FÖRESKRIFTER

A FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 8 § NATURVÅRDSLAGEN OM INSKRÄNKNING
I MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES RÄTT ATT FÖRFOGA ÖVER
FASTIGHET INOM RESERVATEN

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets, jordbrukets och friluftslivets behov,
- 2 uppställa husvagn eller annat fordon för förvaring,
- 3 bedriva täktverksamhet, annan än för husbehov, (se dispensabla föreskrifter punkt 18),
- 4 på kommunägd mark avverka skog, utföra skogsvårdande åtgärder eller bruka åker, ängs- och hagmark annan än i enlighet med upprättad skötselplan (skötselplanen bifogas beslutet),
- 5 utföra gallring eller slutavverkning av skog utan att tre månader före arbetets tilltänkta start anmäla arbetsföretaget till naturvårdsförvaltaren, undantag gäller vedhuggning för husbehov,
- 6 lämna avverkningsavfall i bäckar och markerade skidspår, motionsspår, ridspår eller stigar,
- 7 plantera skog på jordbruksmark (avser även energiskog),
- 8 uppföra byggnad som tillgodoser annat ändamål än friluftslivets behov, reservatets skötsel eller jord- och skogsbrukets behov vad avser ekonomibyggnader. I bilaga 2:3 avgränsade områden får kompletterande bostadshus med komplementbyggnad uppföras för att bibehålla kontinuiteten av fastighetens jord- och skogsbruk (se dispensabla föreskrifter punkt 11),
- 9 använda motordrivet fordon i markerade skidspår, motionsspår, ridspår eller stigar, undantag gäller för skötsel av mark eller anläggningar inom området samt
- 10 rida i markerade skidspår, motionsspår eller stigar.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- 11 uppföra eller ändra sådan byggnad som ej är förbjuden enligt punkt 8 ovan,
- 12 framdra luftledning för permanent bruk,
- 13 anlägga väg eller bygga parkeringsplats för motorfordon,
- 14 anordna permanent campingplats,
- 15 tillfälligt upplåta mark för camping, undantag gäller för tillfälligt upplåtande av åkermark efter skörd,
- 16 upplåta mark för framförande av motordrivet fordon annat än för trafik till upplåten camping,
- 17 sätta permanent stängsel annat än för jordbrukets behov,
- 18 bedriva husbehovstäkt,
- 19 anordna motortävling samt
- 20 avstänga skidspår inom Jungfrubergsområdet.

Dessa föreskrifter gäller inte inom nuvarande detaljplanlagda område i den mån de strider mot planbestämmelserna.

Yttrande skall inhämtas från naturreservatets samrådsgrupp innan kommunala beslut fattas om att uppföra byggnad eller utföra anordningar eller dylikt inom stadsplanlagt område.

B FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 9 § NATURVÅRDSLAGEN OM MARKÄGARES
OCH ANNAN SAKÄGARS SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas och underhålls för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen att

- 1 nya spår, leder och andra anordningar för det rörliga friluftslivet såsom vindskydd och dylikt byggs mot att ersättning för skada och intrång utgår. Mark får ej ianspråkta så att det uppkommer synnerligt men för fastigheten. I görligaste mån skall intrång i pågående markanvändning undvikas. I bilaga 2:3 till beslutet anges en zon runt jordbrukscentrum. Inom denna zon är markägaren ej skyldig att tåla nämnda intrång,
- 2 befintliga spår och anordningar på privat mark, som anges på bilaga B till skötselplanen, bibehålls och för dessa gäller träffade avtal,
- 3 naturvårdsförvaltaren efter det att avverkningsanmälan skett utför stämplingar utan kostnad för markägaren,,
- 4 naturvårdsförvaltaren utför åtgärder i enlighet med skötselplanen mot igenväxning av åker-, äng- och hagmark.

Dessa åtgärder får ej innebära skada för markägaren och skall aviseras markägaren i god tid före utförandet.

- 5 utmärkning av och upplysning om reservatet utförs och underhålls i enlighet med Statens naturvårdsverks anvisningar.

C FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄNHETEN HAR ATT IAKTTAGA INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- 1 göra åverkan på mark, träd och buskar eller på geologiska naturföremål,
- 2 använda motordrivet fordon annan än på upplåtna vägar, undantag gäller för skötsel av mark eller anläggningar samt för körning på snötäckt mark längs markerad skoterled (se bilaga A i skötselplanen),
- 3 parkera motorfordon eller uppställa husvagn på annan än härför anvisad plats,
- 4 rida i markerade motionsspår, skidspår eller stigar. (Förvaltaren ombesörjer att all skidspårsmarkering endast är uppsatt under skidsäsong),
- 5 göra upp eld annat än på anvisade platser,
- 6 medföra ej kopplad hund samt
- 7 beträda avlysta skidspår.

Dalregementet får såsom riskområde i samband med stridsskjutning inom det militära övningsområdet avspärra det på beslutskartan markerade området av fastigheten Hälla 1:1. Avspärning får ej ske under lördagar och söndagar och ej under tiden januari-mars.

Ovannämnda föreskrifter innebär inget hinder för Dalregementet att i samband med marsch- och grupperingsövningar samt vid eldöverfall med lös ammunition använda ett på beslutskartan angivet område på omkring 100 meters bredd i anslutning till Björnmyravägen inom fastigheten Mjölmarbo 1:1 och Hälla 1:1. Dalregementet skall på lämpligt sätt genom skyltning upplysa allmänheten om förestående skjutning.

I samband med urlastning och gruppering av trupp för fortsatt förflyttning in på övningsfältet innebär bestämmelserna inget hinder för regementet att använda ett område i omedelbar anslutning till Mjölmarbovägen öster om Högboområdet inom fastigheten Högbo 1:1 och Germundstäkt 1:1. Inom detta område får skjutning inte äga rum.

NATURFÖRHÅLLANDEN

Området, som är beläget nordost om Faluns centrum, har en storskaligt kuperad terräng. Det innefattar fem berg. Den största höjdskillnaden inom området är 165 m.

Berggrunden utgörs av intermedär urgranit. Moränen varierar från grusig till moig beroende på exposition och höjd. Stora arealer är rikblockiga.

Nedanförl den s k högsta kustlinjen, som ligger strax under 200 m-nivån och på flera ställen är lätt iakttagbar, finns sedimentära avlagringar av varierande mäktighet.

Våtmarkerna inskränker sig till några bäckar med några dammar samt några smärre myrar. Dessutom finns några vattenfyllda gruvhål.

Området består huvudsakligen av skogsmark med inslag av öppen jordbruksmark. Skogsmarken utgörs i de högre belägna delarna av hedtallskog. I sydsluttningen och runt jordbruksmarken är inslaget av löv påfallande.

Områdets topografiska förhållanden och den omväxlande vegetationen samverkar till att ge området en tilltalande landskapsbild.

Landskapstypen har varit och är i viss mån fortfarande ett småskaligt jordbrukslandskap. Utnyttjandet av och anpassningen till naturen har varit långt driven. All odlingsvärd mark har på något sätt nyttjats för produktion. Nu är emellertid flera av de tidigare öppna markerna igenväxta.

Kommunikationer

Området genomkorsas av allmänna vägen mot Skuggarvet. Utöver denna genomfartsväg går flera mindre vägar inom området.

Kollektivtrafiklinjer går till Lugnet och Högbo.

Serviceanordningar

Söder om naturreservatet ligger Lugnetanläggningen med riksskidstadion, isstadion, slalombacke, sim- och sporthall, campingplats samt bangolfbana.

Övrigt

På Jungfruberget och Sjulsarvsberget finns telemaster och på Högboberget en vattenreservoar.

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV NATURRESERVATET

Allmän målsättning

Lugnets naturreservat är ett landskapsavsnitt som genom sina förutsättningar och sitt läge utgör en rekreationsresurs för boende i centralorten i Falu kommun. Genom ett samnyttjande med idrottsanläggningen Lugnet ernås ett nyttjande även av regions- och riksintresse. Av denna anledning skall området nu och framledes disponeras och skötas som friluftsområde. Alla former av friluftsliv från elittävlingssidrott till spontan utevistelse avses kunna förekomma.

Av utomordentlig vikt är att skötselåtgärder och nyttjande anpassas så att naturresursen ej förbrukas. Skötselåtgärderna bör inriktas mot ett bevarande och förstärkande av den naturresurs som genom generationers kulturpåverkan lett fram till den nutida landskapskaraktären som med viss modi-

fiering bör bibehållas.

Det krävs fortlöpande åtgärder för främjande av önskvärd tillgänglighet till olika delområden inom reservatet i takt med utvecklingen av nyttjande. Härvid bör beaktas att friluftslivet under varje årstid har sin speciella inriktning och sina särskilda krav.

PRINCIPER FÖR DISPOSITION OCH SKÖTSEL

Med hänsyn till förutsättningen och syftet har reservatet indelats i delområden. Se bilaga 2:3 till reservatsbeslutet.

I Det centrala spårområdet

Området har varierande igenväxningsgrad. Det är starkt påverkat av de spår som utgår från Lugnetanläggningen.

Området skall skötas så att stor variation i brukandet uppnås (åker, äng, hage och skog). Idrottens villkor skall dock styra områdets disposition och skötsel.

II Öppen jordbruksmark

Området utgörs huvudsakligen av öppen jordbruksmark. Inom vissa delar är intensiteten i jordbruket mindre.

Det är viktigt att de öppna markerna bibehålles. Lantbruksdriften skall här prioriteras. Tillgängligheten till dessa marker kommer därvid att under en del av året att begränsas.

III Skogsmarken

Större delen av naturreservatet utgörs av barrskog som i sydsluttningarna och kring de öppna markerna har ett större inslag av lövträd. Inom detta område finns olika typer av spår.

Målsättningen är att området skall vara rekreations- och tävlingsområde men även utgöra produktionsmark för en anpassad form av virkesproduktion. Stor hänsyn i skogsbruket skall bland annat tas till spåren i området. Kraven på hänsyn till naturreservatets syften är högre på mark som ägs av det allmänna.

Naturvårdsförvaltare
Naturvårdsförvaltare skall vara Falu kommun.

Samråd
Samråd skall ske med en grupp bestående av en representant från förvaltaren, markägare samt länsstyrelsen. Till gruppens årliga möten kan adjungeras andra, beroende på frågornas art.

FRILUFTSANORDNINGAR

Allmänt
Planen har upprättats på basis av för naturreservatet angivna syften och föreskrifter samt med hänsyn till de natur- och landskapsvärden som klarlagts genom inventeringar.

Byggnader
I reservatet finns en stuga på Sjulsarvsberget som är öppen för allmänheten.

Söder om Sjulsarvet finns en stuga som ägs av Falu kommun.

Dessutom finns ett par bostadsfastigheter som ägs av kommunen och är uthyrda.

I reservatet finns även ett antal ekonomibyggnader till jordbruket och ett antal vindskydd för allmänheten.

Befintliga hus bör ha oförändrat nyttjande.

I reservatsbeslutet anges att det är förbjudet att uppföra byggnad med vissa undantag som i sin tur är dispensabla.

Följande riktlinjer bör gälla vid dispensgivning:

Byggnad för friluftslivets behov.

1. Här avses bl.a. ett för reservatets syfte lämpligt (mindre antal) antal uthyrningsstugor i anslutning till befintlig bebyggelse. Stugorna får endast vara upplåtna för korttidsuthyrning.
2. En plan bör upprättas som anger lokalisering och tillfarter samt VA-frågor.
3. Särskild omsorg vid lokalisering och utformning av byggnader bör ägnas inpassningen i landskapet. Lövdungar, åker-, ängs- och hagmark bör så långt möjligt sparas. Byggnaders utformning bör anpassas till befintlig bebyggelsetradition.

Ekonomibyggnader för jord- och skogsbrukets behov och byggnader för reservatets skötsel samt för kompletterande byggnad för bibehållande av kontinuiteten i fastighetens jord- och skogsbruk.

1. Punkt 3 ovan bör gälla.

Camping

I anslutning till naturreservatet finns Lugnets campingplats. Målsättningen skall vara att den huvudsakliga campingverksamheten skall vara lokaliserad till Lugnets campingplats. Vid vissa tillfällen finns behov av att även nyttja åkermark för camping. Målsättningen skall dock vara att odlingen är det primära. Den tillfälliga campingen får således ej skada odlingen.

Det är även angeläget att de åkermarker som nyttjas tillfälligt för camping är så lokaliserade att campingverksamheten ej uppfattas som störande i landskapsbilden.

Skogs-, ängs- och hagmark är ej lämpliga att nyttja för tillfällig camping.

Tävlings- och motionsspår samt vandringsstigar

Beskrivning: Inom naturreservatet - med utgångspunkt från Riksskidstadion - finns för närvarande permanent markerade skidspår för "Svenska Skidspelen" samt "Lilla SS". Vid behov uppmärks tillfälliga sträckningar för andra skidtävlingar. Tävlingsspåren är ej barmarkspreparerade.

Vidare finns markerade barmarkspreparerade motionsspår benämnda "Jungfrubergsspåren" och "Sjulsarvsspåren". Dessa är vintertid preparerade skidspår. Vidare finns vandringsstigarna "Hopptornsstigen", "Stugstigen", "Jungfrustigen" och "Bergsstigen". Dessa vandringsstigar är uppmärks enligt svensk standard.

Ett belyst motionsspår, som samtidigt utgör en del av Sjulsarvsspåren, och som är 3,5 km, utgår från Riksskidstadion. Kommunens möjligheter att nyttja tävlings- och motionsspåren har säkerställts genom nyttjanderättsavtal med flertalet markägare.

Målsättning: Bibehålla och sköta befintliga leder. Om behov uppstår kan ev framtida kompletteringar av leder erfordras.

Tävlingsspåren inom Sjulsarvsområdet får avstängas. Avstängning bör ske högst 7 dagar före tävling samt under tävlingsdagarna.

Ingen annan avstängning av spår är tillåten. Däremot skall förvaltaren genom anvisning ordna säkra motionsförutsättningar för alla kategorier motionärer som nyttjar reservatets spårssystem

Stängsel- och stängselgenomgångar

Beskrivning: På Hälla och Sjulsarvsområdet finns permanenta stängsel längs tävlingsspåren. Vid behov sätts tillfälliga stängsel upp.

Målsättning: En översyn av stängseldragningen för tävlingsspår/-bete liksom behovet av stängselgenomgångar och färtsår bör komma till stand. Ansvar för stängsel och genomgångar skall åvila naturreservatsförvaltaren.

Åtgärder: Översyn av stängseldragningen.

Ridstigar

Beskrivning: Inom området finns inga anvisade ridstråk. Konflikter uppstår mellan motionärer/skidåkare och ridande.

Målsättning: Ridstigar bör anordnas på lämpliga platser.

Åtgärder: Anordnande av ridstigar.

Rastplatser

Beskrivning: På Sjulsarvsberget finns en timmerstuga, som står till allmänhetens förfogande som raststuga. Utanför stugan finns eldplats, sittplatser och sopställ. I separat byggnad inryms två toaletter och vedbod. Utefter vandrings-spåren har rastplatser anordnats.

Målsättning: Bibehålla och underhålla befintliga anordningar.

Åtgärder: Kontinuerlig skötsel.

Vägar

Beskrivning: En allmän väg med låg standard samt flera mindre vägar finns inom området.

Målsättning: Bibehålla vägarnas nuvarande karaktär.

Åtgärd: Normalt vägundrhåll, som utförs av respektive väghållare. Anslutningsvägar till parkeringsplatser underhålls av naturreservatsförvaltaren.

Skoterled

Beskrivning: Från kraftledningsgatan norr om Jungfruberget har planerats en skoterled ned till Lughnets P-plats. Om denna skoterled anordnas kan skoteråkare nå skoterleder norr om reservatet från Lughnets P-plats. Avsikten är att hastigheten skall begränsas till 20 km/tim och att skoteråkare skall stanna och ge skidåkare företräde vid passage av motionsspår.

Målsättning: Anordna den föreslagna skoterleden som angivits på bilaga.

Parkeringsplatser

Beskrivning: Området genomkorsas av vägen mot Skuggarvet. Dessutom finns ett antal mindre vägar inom reservatet. Några ytterligare bilvägar planeras ej inom reservatet. Vid 90 metersbackens torn, benämnt "hopptornet" finns en parkeringsplats. P-platser har iordningställts vid Sjulsarvet, vid Skuggarvsvägen i närheten av gruvhålen och mellan Hälla och Digertäkt.

Målsättning: Bibehålla P-platsernas nuvarande karaktär.

Åtgärder: Normalt underhåll.

FOLDER bör framställas.

INFORMATIONSSKYLTAR enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar har uppsatts vid lämpliga punkter utefter bilvägar och spår och vid rastplatser. Dessa skyltar bör bibehållas.

Inom reservatet längs motionsspår och vandringsstigar finns ett antal informationstavlor med information om naturen. Denna information är i vissa fall årstidsbunden. Tavlorna skall bibehållas och underhållas samt i vissa fall, som nu skyltas om vår och höst.

Vägvisning, spårmarkering, gränsmarkering och dylikt har utförts enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar (med undantag av temporär markering av tävlings-spår). Dessa vägvisare och markeringar bör bibehållas.

Åtgärder: Normalt underhåll. Skidspårsmarkeringar skall vara borttagna under barmarksperioden.

Renhållning

Städning vid rastplatser och i övrigt inom reservatet utförs av reservatsförvaltaren.

Gruvhålsstängsel har uppsatts runt befintliga gruvhål. Reservatsförvaltaen utöver tillsyn och underhåll av dessa stängsel.

DETALJBESKRIVNING AV MARKENS SKÖTSEL

Beskrivning och karta har indelats i skötselområden. Varje område har beskrivits med ledning av inventeringar varjämte angivits målsättning för skötsel samt skötselåtgärder.

Generella riktlinjer för skötsel av åker, äng, hage och skogsdungar i hagmarkslandskapet (se bilaga C)

För att uppfylla de målsättningar som anges under respektive skötselområde krävs i vissa fall förändring av nu pågående sätt att bruka marken. Är det privatägda marker som då berörs skall uppgörelse eftersträvas med berörd markägare för att uppnå målsättningen. Denna uppgörelse träffas mellan naturvårdsförvaltaren (Falu kommun) och markägaren. Markägaren är således ej bunden av skötselplanen i annan mån än som följer av reservatsföreskrifterna.

Skötselområde 1 (29 ha)

Beskrivning: Åkermark. Kännetecknas av växelbruk, samma gröda upprepas max 3 år i sträck. Åkermark finns på Högtäkt, Digertäkt, Stora Hälla, Sjulsarvet och Germundtäkt.

Målsättning: Växelbruket bibehålles. Det är önskvärt att varierande brukningsmetoder används, dels enligt aktuell rådgivning, dels enligt biologiska principer.

En del av åkerarealen, främst på den kommunalägda marken, brukas efter den metod som på 1700-talet i Svenska akademins skrift kallas Falubruket. Detta innebär gödsling av stråsåd med vallinsådd på visst sätt med stallgödsel från Falu gruva. Numera bör gödsel hämtas från ridstallen.

Tillfälligt får åkermarker upplåtas för camping efter skörd (se avsnittet camping härövan).

Åtgärder: Åkern kan skördas med valfri metod. Bete eller slåtter i grönstadie eller skörd av mogen gröda kan ske. På odlingar i enlighet med äldre metoder bör ej parasit- och ogräsbekämpning med kemiska medel ske.

Skötselområde 2 (7 ha)

Beskrivning: Äng. F d åkermark lämpad för ängsbruk finns vid Klockartäkt, Sjulsarvet och Stora Hälla.

Målsättning: Ängsbruk. Marken får ej påföras gödsel.

Ängsmarker skall ej brukas genom plöjning eller harvning, däremot kan färskning förekomma om behov uppstår på grund av tuvbildning eller mossbildning. Detta arbete gjordes förr med hacka man kan göras med spadrullharv.

Ängsmarker skall ej hållas instängslade med permanent stängsel.

Om icke önskvärda växtarter invaderar ängen, t.ex. brännässlor, skall punktbekämpning kunna utföras.

Ängsmarker är synnerligen olämpliga att nyttja för tillfällig camping.

Åtgärder: Ängen slås en gång per år omkring medio av juli månad. Därefter kan bete av återväxt förekomma fram till slutet av augusti.

En punktbekämpning av icke önskvärda växer.

Skötselområde 3 (21 ha)

Beskrivning: Hage. Hagmarker kännetecknas av ett mosaikartat landskap, öppna gräsbevuxna marker blandat med lövsly/lövträdsbevuxna holmar samt mindre blandskogsdungar. Markskötseln bedrivs främst genom betesdrift.

Hagmarker finns på kommunägd mark vid Sjulsarvet och Stora Hälla samt på Germundstäkt.

Målsättning: Hagmark med bete. Betesdriften består i hållande av betesdjur i ett system av fållor med öppna passager för människor. Om motionsspår passerar genom fållan skall öppningen bestå av färist.

Det är önskvärt att djurbeståndet i hagen är blandat. Endera flera djurarter samtidigt i fållan eller växelvis efter varandra. Fållor bör ej betas längre än två veckor i sträck.

Hagmark på f d åkermark får gödslas och vid behov hjälpsås med gräsfrö. Bearbetningen inför hjälpsådd sker lämpligen med harv eller dylikt.

Hagmarkens lövslyholmar skötes för att få tätast möjliga snår.

Åtgärder: Hållande av stängsel och betesdjur. Gödsling och hjälpsådd vid behov. Rövning och gallring efter behov. För

växtslag som björk, rönnsk, hägg etc gynnas flerstamträd. Vid för enhetlig etablering av enkelstamträd gallras beståndet hårt och trädbuketter släpps upp av återväxten.

Skötselområde 4 (29 ha)

Beskrivning: Skog i hagmarkslandskapet.

Målsättning: Syftet med dessa områden är att ge en omväxlande landskapsbild och upplevelse för besökaren. Av denna beskrivning framgår att lövträdsarter gynnas före barrträd i dessa områden, vidare att områdena ej blir betade av tamdjur.

Brynen skall få utvecklas väl till mycket täta busksnår. Dessa skogsdungar får stor betydelse för djurlivet, speciellt viktigt för besökande människors iakttagande av de vilda däggdjuren och fåglarna.

Åtgärder: Vid gallring uttas huvudsakligen barrträd. Buskskiktet gynnas.

Skötselområde 5 (24 ha)

Beskrivning: Skogsskärm mot bebyggelse och anläggningar.

Målsättning: Syftet med denna mark är att den skall hållas skogsbevuxen med bestånd enligt de markförutsättningar som råder. Detta ger en inramning åt reservatet som ger skydd och avskildhet inifrån reservatet sett och en tilltalande landskapsbild utifrån sett.

Åtgärder: Trädbestånden gallras så att träden blir välutvecklade och stabila.

I brynen skall röjningen utföras så att ett varierat buskskikt utvecklas.

Skötsel av den kommunägda skogsmarken (se bilaga D)

Målsättning: Den skogsmark som kommunen äger inom Lugnets naturreservat skall med hänsyn till reservatets syfte skötas med följande utgångspunkter:

- att bevara och befrämja områdets värde som närströvsområde och som anläggning för skid- och motionsspår,
- att framdeles utvecklas till en ur informationssynpunkt viktig referensskog,
- att skydda områden med stora naturvårdsvärden. Dessa områden skall skötas så att botaniska och faunistiska värden tas till vara och utvecklas,

Dessa mål bör kunna uppnås genom ett för syftet anpassat, småskaligt skogsbruk där åtgärder som föreskrivs i skogsvårdslagen utförs endast då de inte strider mot syftet.

Ovanstående har varit vägledande vid utarbetandet av skötselbeskrivningarna.

Generella riktlinjer

- Befintliga beståndsgränser bör medvetet ersättas med för syftet naturliga gränser.
- Föryngring genom slutavverkning bör inte ske väster om en linje Digertåkt-Sjulsarvet, se bifogad karta. En maximal hyggesareal om 1 ha skall gälla öster om denna linje. Om större hyggesstorlek är förenligt med reservatets syfte kan hyggesstorleken ökas till ca 3 ha. Hyggen kant i kant undviks. Markberedning undviks. Föryngring skall ske med fröträd. Av fröträd och miljöträd kvarlämnas ca 5-10 överståndare per ha.

- Impediment, framför allt våtmarker och håll- eller block-områden undantas helt från åtgärder.
- I utsiktsområde hålls skogen borta, så när som ett fåtal högstamträd. I stället vårdas ett ris och buskskikt.
- Där så är motiverat av naturvårds-, friluftslivs- eller landskapsetiska skäl bör lövträd gynnas framför barrträd.
- I bryn mot ängs- eller åkermark gynnas buskvegetation.
- Hålträd och bärande träd sparas alltid.
- Boträd samt skyddande vegetation runt trädet skall sparas.
- Levande eller döda träd och buskar som har särskild betydelse för faunans tillgång på föda sparas i lämplig utsträckning.

Friluftslivets behov av omväxlande landskap tillgodoses genom att bestånd av olika täthet och trädslagssammansättning erhålles genom lämpliga skötselåtgärder.

Skogsmarken har i den naturvårdsinriktade skogsbruksplanen indelats i bestånd med utsatta nummer. Denna beståndskarta bibehålls som bilaga till skötselplanen. I text och på kartan anges de beståndsnummer som ersatts med skötselområdesnummer enligt nedan.

Skötselområde 6 (2,3 ha)

Beskrivning: Utsiktsområden. Från Jungfrubergsspåren når besökare två utsikter, dels en ovanför Sandtäkt riktad ut över staden, dels en ovanför gruvhålen riktad ut över Varpan. Från Sjulsarvsspåren nås utsikter dels vid Sjulsarvstugan med utsikt över såväl staden och Runn som in över reservatet österut, dels vid punkt 305,9 med utsikt dels över Gallsjön dels över reservatet söderut.

Målsättning: Att bevara och förbättra de attraktiva utsikterna.

Åtgärder: Skötseln inriktas mot att skapa hedartad vegetation med enstaka träd främst högstammiga tallar. I gränsen mot anslutande skogsbestånd inriktas åtgärderna mot att skapa lövträdsbryn. Beroende på markens bördighet tillåts varierad markskiktsflora att utvecklas. Högväxande vegetation röjs bort om det bedöms att den i utväxt tillstånd kommer att skymma.

Skötselområde 7 (38,6 ha)

Beskrivning: Mogen tallskog, högstammig, äldre tallskog där topografins formspråk kan iakttas. Högsta kustlinjen och effekterna av ishavet syns tydligt.

Målsättning: Besökare skall få uppleva en ensartad skog med god sikt under krontak.

Åtgärder: Skötseln inriktas mot att bevara högstamstallar så länge som möjligt. Det innebär erforderlig gallring. Ev uppslag av trädplantor röjs bort utom i föryngringsluckor eller i ett mindre antal grupper. Denna skog skall ge ett vårdat intryck, varför omkullfallna träd upparbetas och tas bort.

Föryngring sker genom att uppslag gynnas i de luckor som uppstår när träd faller.

Skötselområde 8 (19 ha)

Beskrivning: Fuktmarskskog med ytligt rörligt grundvatten.

Målsättning: Att låta besökare uppleva den påverkan som vattnet har på klimat, växlighet och djurliv.

Åtgärder: Vegetationen lämnas för fri utveckling.

Skötselområde 9 (2,5 ha)

Beskrivning: Våtmarker. Kännetecknande för dessa områden är det stillastående vattnet som hindrar lufttillträde till marken och därmed förhindrar fastmarksväxters utveckling. Våtmarksområde kan även tillskapas genom dämning i bäckar.

Målsättning: Syftet med dessa områden är främst att de genom de gynnsamma effekterna på växt- och djurliv som dessa marker ger, berikar besökarens upplevelser. I detta fall är det kanske främst doftintryck som tillsammans med faunaupplevelser är det specifika värdet.

Åtgärder: Vegetationen lämnas för fri utveckling. Viss smärre vattenreglering kan ske i Åsbobäcken norr om Klockartäkt. Om behov uppstår skall besökarnas slitage styras exempelvis genom spångning.

Skötselområde 10 (3,5 ha)

Beskrivning: Lärskogsdunge. Området består av ett nästan homogent bestånd av olikåldriga lärkträd.

Målsättning: Bevara träden i maximal tid. Låta träden genom naturlig föryngring sprida sig. Målsättningen bör vara att hela området omfattar ca 5 ha.

Åtgärder: För att underlätta lärkträdens spridning bör kantzonen på angränsande område glesas ur.

Skötselområde 11 (219,2 ha)

Beskrivning: Detta område är det arealmässigt dominerande. Det är här de flesta spårsträckningarna för skidspår ligger.

Målsättning: Mognande-mogen skog. Här bedrivs en form av anpassat skogsbruk som skall ha som målsättning att åstadkomma ett varierande landskap framför målet att uppnå virkesproduktion. I anslutning till motionsspår och vandringsstigar bör upptas gläntor som hålles fria från träd. För att detta skall vara möjligt måste platser väljas där växtförutsättningarna medger detta, exempelvis mindre glänta i tät granskog.

Nya skidspår bör om möjligt lokaliseras till detta område.

Skötseln av området skall ske så att befintliga beståndsgränser ersätts med för syftet naturliga gränser.

Skötselområde 12 (433,0 ha)

Beskrivning: Privatägd skogsmark. Området omfattar skogsmark i varierande ålder. Tall är det klart dominerande trädslaget och det möjliggör föryngring med hjälp av fröträd.

Målsättning: Den privatägda skogsmarken utgör område för rekreation och tävlingsverksamhet. Detta utgör ej hinder för bedrivande av skogsproduktion.

Åtgärder: Avverkning förutsätts ske i enlighet med den särskilda hänsyn som anges i 21 § skogsvårdslagen och efter anmälan till naturvårdsförvaltaren i enlighet med reservatsbeslutet punkt A5.

Investeringar

Kvarvarande anläggningsdelar	Kkr	Kkr
Ridspår	70	
Säsongsuppsatt skidspårsskyltning	250	
Skoterspår	30	
Rastplatser	100	

Markvårdsanläggningar

Dikningar	200	
Stängsel	100	
Kostnader för byggnader	300	
Kostnader för maskiner	200	800
Stängsel vid nyupptäckta gruvhål	50	

 1 300

Kostnaderna fördelas på åren 1991-1996

Driftverksamhet (kostnadsläge 1989)

Löner och ersättningar för tjänster	280	
Material	40	
Lösenkostnader och markdisposition	20	
Kapitaltjänstkostnader	160	500

Kapitaltjänstkostnader år 1989-1993 bytes
mot ökade kostnader för lön och ersätt-
ning för tjänster.

INTÄKTER

Försålda skogsprodukter	100
-------------------------	-----

ÖVRIGT

Naturreservatsförvaltare, Falu kommun,
svarar för driftskostnader för reservatet.